

BIBLIOTECA / LIBRARY

doi: 10.1344/Svmma2015.6.7

Aquesta secció recull la producció científica de l'Institut de Recerca en Cultures Medievales pel què fa a la publicació de llibres i a la presentació de tesis doctorals.

§ PUBLICACIONS / PUBLICATIONS

BALLESTÍN NAVARRO, Xavier, 2015. *Almanson i la destrucció de Barcelona. De les cendres del Regomir a l'ultimàtum d'Hug Capet*, Barcelona, Editorial Base.

Resum

Abu 'Abd Allah Muhammad ibn 'Abd Allah ibn Abi 'Amir, conegut pel seu títol honorífic d'al-Mansur – Almanson -, va decidir portar l'exèrcit califal contra Barcelona i prengué la ciutat per assalt el 985. Borrell, comte de Barcelona, incapaç d'impedir-ho, va fer el pas sense precedents de trencar el seu vincle feudal amb Hug Capet, el nou rei franc, donat que les demandes d'ajut de Borrell van caure en orella sorda (988). Aquest llibre ofereix una apreciació exhaustiva de l'atac d'Almanson a les fonts àrabs així com una revisió completa de la ruptura del comte Borrell amb el seu senyor feudal, que ha estat considerada com la data de naixement de Catalunya.

Paraules clau: Almanson, Califat de Còrdova, Barcelona, exèrcit, *dawla*, mil·lenari, vassallatge

Abstract

Abu 'Abd Allah Muhammad ibn 'Abd Allah ibn Abi 'Amir, known by his honorific title of al-Mansur—Almanson—decided to bring the caliphal army against Barcelona and took the city by storm in 985. The count of Barcelona, Borrell, was unable to prevent it, and took the unprecedented step of breaking his feudal allegiance towards Hugh Capet, the new Frankish king, as Borrell pleas for help went unheeded (988). This book offers a thorough reappraisal of Almanson attack in Arabic sources, as well as a full review of count Borrell parting of ways from his feudal overlord, which has been considered as the birthdate of Catalonia.

Keywords: Almanson, Caliphate of Cordoba, Barcelona, army, *dawla*, millennium, vassalage

URL: <http://www.editorialbase.cat/llobres/349>

COMAS-VIA, Mireia, 2015. *Entre la solitud i la llibertat. Vídues barcelonines a finals de l'Edat Mitjana*, Roma, Viella

Resum

La viduïtat representava per a moltes dones un canvi important en les seves vides. L'objectiu d'aquest llibre és analitzar quines conseqüències comportava, en l'àmbit econòmic, social i personal, el fet de perdre la condició de dona casada. Podem dividir l'obra en tres parts ben diferenciades. En la primera, s'estableix el context tant jurídic com simbòlic de la viduïtat a l'Edat Mitjana. L'anàlisi del marc legislatiu referent a les viudes catalanes permet valorar la seva capacitat jurídica a través de l'estudi de les figures legals que afectaven especialment aquest col·lectiu de dones, com ara el dot, la tenuta o l'usdefruit. En el segon capítol d'aquesta primera part, es presenta el que podríem anomenar el marc moral, per tal de poder establir com les aportacions dels moralistes podien arribar a influir en l'àmbit d'acció de les viudes i, fins i tot, limitar-lo. Tant les obres de caràcter moralitzant o didàctic, com la poesia i les obres de ficció, contribueixen a definir l'ideal de viduïtat que imperava en el pensament i l'imaginari medieval.

No obstant, la llei escrita no és suficient per tal d'entendre l'experiència històrica de les vídues medievals. És per aquesta raó que la segona part es dedica a fer una lectura de diversos aspectes característics de les viudes barcelonines a la Baixa Edat Mitjana. En primer lloc, s'ha tractat sobre el dol i el període immediatament posterior a la mort del marit. A continuació, i a partir de la lectura dels testaments d'homes casats, es defineix la situació en què quedaven les dones un cop enviudaven. En l'últim capítol d'aquesta segona part, ens hem fixat en les raons per les quals les vídues rebien sovint el qualificatiu de *miserabiles persone*. L'ombra de la pobresa amenaçava sovint el seu dia a dia, que en alguns casos, fins i tot, podia desembocar en l'exclusió social.

Finalment, la darrera part del llibre, s'ha dedicat a analitzar les possibilitats d'actuació de les viudes medievals dins del seu àmbit social, així com també les estratègies que desenvoluparen per tal d'adaptar-se a les circumstàncies de la seva nova vida. Així, hem volgut posar de manifest els recursos que tenien les vídues per fer front a les dificultats i els mitjans que disposaven per mantenir-se. En el primer capítol d'aquesta part, s'ha tractat sobre el món laboral al qual tenien accés les vídues i sobre els treballs i negocis que duïen a terme. En el capítol següent, s'han estudiat les diverses formes de caritat com a complement a la subsistència de les vídues més necessitades. Tanmateix, hem fet especial èmfasi en les xarxes de solidaritat que teixien les dones medievals per ajudar-se en cas de dificultats. Finalment, en el darrer capítol, ens hem fixat en les circumstàncies per les quals algunes vídues es veïen obligades a acudir a la justícia per defensar els seus drets. Més enllà de les demandes per aconseguir la restitució del dot i per defensar els interessos dels seus fills i filles, la majoria de plets tenien sempre un rerefons econòmic. En definitiva, els resultats ens permeten afirmar que moltes d'elles no acceptaren de braços creuats els infortunis inherents a la viduïtat.

Paraules clau: Viduïtat femenina, Història de les dones, Història de Barcelona, Edat Mitjana

Abstract

The social status of married women would clearly change when their husbands died. The aim of this book is to analyze the role of the widow during the Late Middle Ages in the city of Barcelona and its surrounding areas, as well as to examine the consequences of losing the status of married woman from an economic, social and personal point of view. The study consists of three parts. In the first part, we present the legal and ideological context of widowhood in the Middle Ages. The second part is devoted to the study of several distinctive aspects of the widows in Barcelona in the Late Middle Ages, and we do that by analyzing: mourning and the period right after the death of their husband; the testamentary dispositions of married men in relation to their wives; and the difficulties they had to face when they were widowed. Widowhood certainly impoverished them. The threat of poverty was constant and, in most cases, they could hardly survive. Finally, the third part explores the 'room for manoeuvre' of medieval widows within their social context, as well as the strategies they developed in order to adapt to the circumstances of their new life. However, widows were a very heterogeneous group. It is important to keep this statement in mind because the reality of each widow influenced the way they faced the inherent problems of widowhood and their ability to solve them.

Keywords: Widowhood, Women's History, History of Barcelona, Middle Ages

Altres enllaços relacionats:

<http://www.viella.it/libro/9788867285112>